

Baptistengemeente Dordrecht

geen nepgoden

Ex. 20: 1-6

¹Toen sprak God deze woorden: ²Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd. ³Vereer naast mij geen andere goden. ⁴Maak geen godenbeelden, geen enkele afbeelding van iets dat in de hemel hier boven is of van iets beneden op de aarde of in het water onder de aarde. ⁵Kniel voor zulke beelden niet neer, vereer ze niet, want ik, de HEER, uw God, duld geen andere goden naast mij. Voor de schuld van de ouders laat ik de kinderen boeten, en ook het derde geslacht en het vierde, wanneer ze mij haten; ⁶maar als ze mij liefhebben en doen wat ik gebied, bewijs ik hun mijn liefde tot in het duizendste geslacht.

Mat. 6:24

²⁴Niemand kan twee heren dienen: hij zal de eerste haten en de tweede liefhebben, of hij zal juist toegewijd zijn aan de ene en de andere verachten. Jullie kunnen niet God dienen én de mammon.

Wat mij drijft in het leven is die gruwelijke angst voor middelmatigheid. Dat drijft mij voort, altijd maar voort. Want ook al ben ik iemand geworden, ik moet blijven bewijzen dat ik iemand ben. Mijn gevecht is nooit afgelopen en het zal ook wel nooit aflopen.

Madonna

verdieping

Meer lezen over afgoden in het NT?

Matt. 19: 16-24

Hand. 17: 16-34

1 Kor. 10: 14-22

Openb. 22: 12-15

Jaloersheid van God

Als reden voor het verbod op andere goden wordt genoemd dat God een *jaloers* God is. De Statenvertaling spreekt van een *na-ijverig* God. De NBV zegt dat God geen andere goden naast zich duldt. Het woordje dat in Exodus 20 wordt gebruikt komt 85x voor in het Oude Testament. De betekenis heeft altijd te maken met een diepe emotie. Die emotie kan voortkomen uit liefde (bijv. in boek Hooglied), uit boosheid, uit toewijding, uit jaloersheid. De beroemde theoloog von Rad zegt dat dit woord niet duidt op zomaar een eigenschap van God, maar dat het hoort bij zijn wezen. *It is the most personal revelation of God's being.* Het woord jaloersheid wordt soms voor de relatie tussen mensen gebruikt (Num. 5). In Ex. 20 gaat het over het verlangen van God naar zijn volk. God wil een relatie met zijn volk. Hij sluit een verbond. Hij is trouw. Zijn wedervraag is: Zijn jullie dat ook?

Afgoden Israel

Israël had altijd met afgoden te maken. Het volk woonde te midden van andere volken en die hadden een menigte aan goden. Je kunt denken aan de vruchtbaarheidsgoden in Kanaän (de Ashera's en de Baäls). Of denk aan alle goden in Egypte. Als Israël uittrekt uit Egypte dan maken ze op het moment dat Mozes de tien geboden ontvangt een stierkalf van goud. Telkens weer klinkt de roepstem van God om niet mee te gaan met de goden van de volken om hen heen. God is groter dan welke menselijke voorstelling dan ook. Tegelijk zie je hoe moeilijk het is om een niet-tastbare God te dienen. Gideon sleutelt een Efod in elkaar (Richt. 8:27) en David had een Terafim in zijn bed liggen (1 Sam. 19:13). En misschien wel meest kenmerkend, de staf met de slang waardoor het volk eerst genezing vond werd later als een magisch voorwerp aanbeden en daarom door koning Hizkia stuk geslagen (2 Kon. 18:4).

tien geboden

- 1 Laat in alles zien dat ik je enige God ben
- 2 Creëer geen nep goden
- 3 Misbruik mijn naam niet
- 4 Ontvang de rustdag als mijn geschenk
- 5 Heb respect voor je ouders
- 6 Vermoord niemand in woorden of daden
- 7 Pleeg geen overspel
- 8 Eigen je niets toe dat van een ander is
- 9 Laten je woorden echt zijn
- 10 Begeer niet iets dat een ander heeft

Terach, de vader van Abraham, was een fabrikant van afgodsbeelden. Op een dag moest hij op reis, en hij liet Abraham in zijn plaats de afgodsbeelden verkopen. Toen kwam er een vrouw en bracht een schaal met meel. Ze sprak tot Abraham: 'Neem het meel en breng het aan de goden daar.' Abraham nam echter een stok en sloeg de afgodsbeelden stuk. Toen legde hij de stok in de hand van de grootste van de afgodsbeelden. Toen zijn vader terugkeerde, wilde hij van Abraham weten: 'Wat heb je met de afgodsbeelden gedaan?' Abraham antwoordde: 'Ik kan het voor u niet ontkennen. Een vrouw kwam met een schaal vol meel en vroeg mij het hun daar te brengen. Toen zei één van hen: 'Ik wil het éérs eten.' Maar een ander zei: 'Nee, ik wil het eerst eten.' Tenslotte stond deze grootste op, nam de stok en sloeg de anderen stuk.' Terach antwoordde: 'Waarom drijf je de spot met mij? Afgodsbeelden hebben immers nergens enig benul van?' Toen sprak Abraham: 'Mogen toch uw oren horen wat uw mond spreekt!' Pesikta Rabbati

vragen

- 1 Waarom geeft God in Ex. 20 een beeldverbod? In hoeverre maak je altijd een voorstelling van God? Betekent het gebod voor Israël dwang of bevrijding?
- 2 Kun je je wat voorstellen bij een jaloers God? Wat roept het bij je op? Weet je een ander woord daarvoor?
- 3 Wat zijn afgoden in onze tijd? Wat maakt iets tot een afgod? Wat zijn de gevaren van afgoden?
- 4 Is het moeilijk God als enige te dienen? Moet je daarvoor iets opgeven? Hoe kun je daarbij geholpen worden?

Ouders & kinderen

In Ex. 20:5 staat dat als mensen andere goden vereren, God dat niet duldt. Tot in het derde en vierde geslacht zullen zij de schuld daarvan dragen. Het lijkt in contrast te staan met latere uitlatingen van God. In Ez. 18:20 spreekt de Here God bijvoorbeeld dat de kinderen niet zullen opdraaien voor de fouten van hun ouders. Iedereen is zelf verantwoordelijk. Er zijn nogal wat verschillende uitleggingen van de uitspraak over het derde en vierde geslacht. Een wat simpele verklaring is een rabbijnse uitleg dat Mozes met God in discussie gaat en zegt dat het niet eerlijk is als kinderen gestraft worden. Volgens die overlevering schrikt God dan dat stukje. Anderen wijzen er op dat er een opbouw in de tekst zit. God is boos drie of vier geslachten lang, maar Hij bewijst zijn liefde tot in het duizendste geslacht. Zijn toorn is niet te vergelijken met zijn liefde. Die is onnoemlijk

veel groter en wordt bijvoorbeeld in Jezus Christus zichtbaar. Wanneer je kijkt naar de praktijk van Israël, dan valt er ook één en ander van deze woorden te begrijpen. Wanneer in de richtertijd het volk God vergeet en het land te maken krijgt met slechte oogsten, dan heeft dat ook gevolgen voor de kinderen. Of als je het naar vandaag de dag doortrekt: fouten van ouders hebben vaak ook gevolgen voor kinderen. Denk maar bijvoorbeeld aan de verhalen van de kinderen van ouders die fout waren in de oorlog. Dat heeft ook hun leven getekend. In onze wereld zijn we gewend te kijken naar het individu. In Israël keek men naar heel het volk. De stammen horen bij elkaar. De families horen bij elkaar. Ouders en kinderen horen bij elkaar. Je bent mede verantwoordelijk voor het welzijn van de ander.

Goden in onze tijd

Weinig mensen in onze tijd zullen gevoel hebben bij een stenen beeld van een god. Beelden zijn hoogstens decoratief. Tegelijkertijd kun je je afvragen of er niet veel goden zijn in onze tijd. Waarvoor buig je je neer? Waarvoor spendeer je je tijd, geld, energie? Je kunt dan denken aan de afgoden van carrière, van uiterlijk, van macht. Op zich hoeven die dingen niet slecht te zijn. Maar wanneer dat heel je doen en laten bepaalt en je er alles voor opof-

fert... Tim Keller wijst er op dat namaakgoden te maken hebben met de gerichtheid van je hart. Namaakgoden zijn soms bedrieglijk echt. Keller noemt als voorbeeld het verlangen naar aanvaarding en acceptatie. Wanneer dat een ongezond verlangen wordt dat alles beheerst, dan kan dat tussen ons en God in komen te staan. Pas als je je handen opent naar God, dan kan Hij ze vullen. God wil onze vrijheid. Niet onze gebondenheid.